

Aansluiting kerndoelen Burgerschap,
voortgezet onderwijs, met de leerdoelen
van het lesprogramma 'Doe je digiding!'
van Stichting Digisterker

doe je
digiding!

Inhoudsopgave

Algemene toelichting.....	3
Inhoudelijke koppelingen kerndoelen Burgerschap met leerdoelen Doe je digiding!.....	4
Specifieke leerdoelkoppelingen.....	4
Burgerschap Kerndoel 2: Diversiteit.....	4
Burgerschap Kerndoel 4: Maatschappelijke betrokkenheid	5
Burgerschap Kerndoel 5: Democratische betrokkenheid	7
Burgerschap Kerndoel 6: Maatschappelijke vraagstukken	8

Algemene toelichting

Burgerschap in het voortgezet onderwijs heeft als doel leerlingen voor te bereiden op hun rol als actieve en verantwoordelijke burgers in een democratische samenleving. Daarbij gaat het om thema's als diversiteit, gelijkwaardigheid, democratische besluitvorming en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Doe je digiding! sluit hier direct bij aan doordat het leerlingen in levensechte situaties laat ervaren hoe je als burger digitale zaken met de overheid en andere instanties regelt. Thema's als het aanvragen van studiefinanciering, het afsluiten van een zorgverzekering of veilig omgaan met DigiD maken duidelijk hoe maatschappelijke structuren werken en welke keuzes jongeren daarin zelf kunnen maken. Op die manier versterkt Doe je digiding! niet alleen de digitale zelfredzaamheid van leerlingen, maar ook hun inzicht in rechten en plichten, hun vermogen om kritisch te denken over maatschappelijke vraagstukken en hun actieve deelname aan de samenleving.

Waar Doe je digiding! zich richt op de bovenbouw van het voortgezet onderwijs, zijn de kerndoelen beschreven voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Het lesprogramma sluit zodanig aan bij de kerndoelen voor de onderbouw, dat hiermee ook in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs aandacht kan worden besteed aan Burgerschap. De informatie in dit document biedt hiervoor input.

Doe je digiding! bestaat in diverse varianten. In onderstaande gaat het zowel over de lesmodules voor vmbo als die voor havo/vwo. Waar het specifiek gaat over alleen 1 van beide varianten, staat dat aangegeven. (Overigens zijn de lesmodules voor vmbo ook bedoeld voor het mbo).

We beschrijven in bijgaand schema de algemene inhoudelijke koppelingen tussen de (concept)kerndoelen van Burgerschap in het voortgezet onderwijs en de modules van Doe je digiding! De specifieke koppelingen tussen de kerndoelen en hoe daaraan aandacht wordt besteed binnen de diverse modules van Doe je digiding! vind je [hier](#).

Inhoudelijke koppelingen kerndoelen Burgerschap met leerdoelen Doe je digiding!

Burgerschap kerndoel	Aansluiting Doe je digiding! - vmbo en havo/vwo modules	Overeenkomsten
Kerndoel 2: Diversiteit	<i>Vmbo</i> : Identiteit, Bijbaan, <i>Havo/vwo</i> : Digitale overheid en veiligheid	Reflecteren op eigen offline en online identiteit in relatie tot anderen, invloed op sollicitaties
Kerndoel 4: Maatschappelijke betrokkenheid	<i>Vmbo</i> : Overheid burger en DigiD, Bijbaan, Studeren, Zorgverzekering, Verkeer en vervoer, Wonen, Ondernemen <i>Havo/vwo</i> : Digitale overheid en veiligheid, Bijbaan, Studeren, Zorgverzekering, Verkeer en vervoer	Kennis van rechten en plichten van burgers, bijdragen aan samenleving door participatie
Kerndoel 5: Democratische betrokkenheid	<i>Vmbo</i> : Overheid burger en DigiD	Vormgeven van democratisch handelen, inspraak en besluitvorming, communicatie met overheid
Kerndoel 6: Maatschappelijke vraagstukken	<i>Vmbo</i> : Overheid en DigiD, Identiteit <i>Havo/vwo</i> : Digitale overheid en veiligheid, Verkeer en vervoer	Reflecteren op eigen identiteit en waarden, individuele en collectieve bijdragen aan oplossingen

Specifieke leerdoelkoppelingen

Burgerschap Kerndoel 2: Diversiteit

Doelzin: De leerling handelt respectvol vanuit kennis over een diverse samenleving.

Concreet:

- Verkennen van en reflecteren op de eigen offline en online identiteit in relatie tot anderen.

Passend bij leerdoelen Doe je digiding!

Vmbo module Identiteit

- De leerling kan uitleggen door welke onderdelen je identiteit onder andere gevormd wordt.
- De leerling doet onderzoek naar de eigen online identiteit.
- De leerling kan onderscheid maken tussen een persoonlijke en een officiële identiteit.

- De leerling kan enkele voorbeelden noemen van een officiële identiteit.
- De leerling kan een voorbeeld geven van identiteitsdiefstal.
- De leerling kan mogelijke gevolgen van identiteitsfraude noemen.

Vmbo module Bijbaan

- De leerling kan benoemen waarom je online identiteit invloed kan hebben op je sollicitatie.

Havo/vwo module Digitale overheid en veiligheid

- De leerling kan uitleggen wat de functie van DigiD is.
- De leerling kan in eigen woorden formuleren wat de gevolgen kunnen zijn als iemand jouw DigiD gegevens heeft.
- De leerling kan uitleggen wat identiteitsfraude is.

Burgerschap Kerndoel 4: Maatschappelijke betrokkenheid

Doelzin: De leerling verkent verschillende mogelijkheden om bij te dragen aan de samenleving.

Concreet:

- Kennis over taken, rollen, rechten en plichten van burgers in de samenleving.
- Onderzoeken welke middelen kunnen worden ingezet om individueel en collectief bij te dragen aan maatschappelijke veranderingen.
- Onderzoeken van de rol en betekenis van maatschappelijke initiatieven, bewegingen en organisaties.
- Benoemen en waarderen van de eigen bijdrage aan de samenleving in dagelijkse situaties.
- Afwegingen maken van de eigen mogelijkheden om maatschappelijke betrokkenheid vorm te geven.

Passend bij leerdoelen Doe je digiding!

Vmbo module Overheid, burger & DigiD

- De leerling kan in grote lijnen uitleggen wat wordt bedoeld met de overheid.
- De leerling kan in grote lijnen uitleggen wat de overheid doet.
- De leerling kan enkele beroepen van ambtenaren benoemen en uitleggen op welke manier deze van elkaar verschillen.
- De leerling kan benoemen op welke manieren je als burger met de overheid kunt meedenken.
- De leerling kan uitleggen hoe je door te stemmen invloed kunt uitoefenen op de overheid.
- De leerling kan uitleggen voor welke diensten je terecht kunt bij DUO, de Belastingdienst, het CBR en het Donorregister.
- De leerling kan benoemen hoe je als burger met de overheid kunt communiceren.
- De leerling kan benoemen wat de voor- en nadelen zijn om als burger online te communiceren met de overheid.
- De leerling kan benoemen wat de functie is van Mijn Overheid en de Berichtenbox.
- De leerling kan aangeven welke (overheids)zaken je geregeld moet hebben als je 18 jaar wordt.

Havo/vwo module Digitale overheid en veiligheid

- De leerling kan benoemen welke rol de (digitale) overheid in zijn leven speelt.
- De leerling kan vijf overheidsinstanties benoemen waar hij tussen zijn 14^e en 21^e mee te maken krijgt.

Vmbo module Bijbaan

- De leerling kan benoemen welke stappen je kunt zetten om een bijbaan te vinden.
- De leerling kan benoemen dat het afhankelijk van je leeftijd is welke baantjes je wel en niet mag doen.
- De leerling kan de belangrijkste rechten en plichten van een werknemer benoemen, zoals minimumloon, vakantiedagen, vakantietoeslag.
- De leerling kan benoemen wat de Nederlandse overheid met ons belastinggeld doet.
- De leerling kan uitleggen wat loonheffingskorting is en dat je dit ook meteen kunt laten toepassen op het loon.

Havo/vwo module Bijbaan

- De leerling kan onderzoek doen naar verschillende soorten bijbanen en bijbehorende leeftijdsrestricties.
- De leerling kan de belangrijkste gegevens benoemen die in een arbeidscontract moeten staan.
- De leerling kan in eigen woorden uitleggen wat een cao is.
- De leerling kan benoemen welke rechten je hebt als werknemer.
- De leerling kan opzoeken welk minimumloon bij zijn/haar eigen leeftijd hoort.

Vmbo module Studeren

- De leerling kan benoemen dat een voltijd mbo-student vanaf 18 jaar recht heeft op studiefinanciering.
- De leerling weet dat een mbo'er onder de 18 recht heeft op een studentenreisproduct.

Havo/vwo module Studeren

- De leerling kan onderzoeken en inschatten met welke kosten je te maken krijgt als je gaat studeren.
- De leerling kan onderzoeken wat de hoogte van het collegegeld is en hoe je collegegeld betaalt.
- De leerling kan in eigen woorden formuleren wat studiefinanciering is.
- De leerling kan onderzoeken wanneer je studiefinanciering krijgt.
- De leerling kan benoemen wanneer studiefinanciering een gift of een lening is.

Vmbo module Zorgverzekering

- De leerling kan uitleggen waarom een zorgverzekering verplicht is in Nederland.
- De leerling kan benoemen dat Nederlandse burgers bij Dienst Toeslagen. zorgtoeslag kunnen aanvragen, mits je aan bepaalde voorwaarden voldoet.

Havo/vwo module zorgverzekering

- De leerling is zich bewust van het feit dat een eigen zorgverzekering vanaf 18 jaar verplicht is.
- De leerling kan voorbeelden noemen van verschillende soorten zorg die door de basisverzekering en de aanvullende verzekering worden gedekt.
- De leerling kan een stelling bekritisieren of verdedigen in een debat over het eigen risico.

- De leerling kan in eigen woorden formuleren wat zorgtoeslag is en wanneer je er recht op hebt.

Vmbo module Verkeer en vervoer

- De leerling kan aangeven voor welke voertuigen je een rijbewijs nodig hebt.
- De leerling kan benoemen waarom en hoe je een gezondheidsverklaring moet invullen aan het begin van je rijopleiding.
- De leerling kan de stappen benoemen die horen bij het aanvragen van je rijbewijs bij de gemeente.
- De leerling kan uitleggen wat een beginnersrijbewijs en een puntenrijbewijs is en wanneer een bestuurder strafpunten krijgt.
- De leerling kan aangeven wat de regels zijn voor het gebruik van een mobiele telefoon in het verkeer.

Havo/vwo module Verkeer en vervoer

- De leerling kan benoemen welk rijbewijs verplicht is voor o.a. een bromfiets, auto en motor.
- De leerling kan onderzoek doen naar de wettelijke verkeersregels die gelden voor zijn/haar voertuig.
- De leerling kan een stelling bekritisieren of verdedigen in een debat over verkeer en vervoer.

Vmbo module Wonen

- De leerling kan de belangrijkste rechten van een huurder benoemen.
- De leerling kan de belangrijkste plichten van een huurder benoemen.

Vmbo module Ondernemen

- De leerling kan aangeven vanaf welke leeftijd je je eigen bedrijf mag beginnen en vanaf welke leeftijd je financieel zelfstandig mag handelen.
- De leerling kan in eigen woorden formuleren wat 'handlichting' betekent: dat een minderjarige bevoegdheden krijgt die normaal zijn voorbehouden aan een meerderjarige.
- De leerling aangeven wat het betekent om als ondernemer btw-plichtig te zijn.
- De leerling kan benoemen welke stappen je moet zetten om je bedrijf in te schrijven bij de Kamer van Koophandel.

Burgerschap Kerndoel 5: Democratische betrokkenheid

Doelzin: De leerling verkent hoe die democratisch handelen binnen de democratische rechtsstaat kan vormgeven.

Concreet:

- Uitleggen hoe in een democratische rechtsstaat macht en invloed over parlement, regering en onafhankelijke rechtsspraak zijn verdeeld.
- Vergelijken en beoordelen van verschillende vormen van inspraak en besluitvorming in de samenleving.

Passend bij leerdoelen Doe je digiding!

Vmbo module Overheid, burger & DigiD

- De leerling kan in grote lijnen uitleggen wat de overheid doet.

- De leerling kan benoemen op welke manieren je als burger met de overheid kunt meedenken.
- De leerling kan uitleggen hoe je door te stemmen invloed kunt uitoefenen op de overheid.
- De leerling kan benoemen hoe je als burger met de overheid kunt communiceren.
- De leerling kan benoemen wat de voor- en nadelen zijn om als burger online te communiceren met de overheid.

Burgerschap Kerndoel 6: Maatschappelijke vraagstukken

Doelzin: De leerling weegt af welke mogelijkheden die heeft om ten aanzien van maatschappelijke vraagstukken te handelen.

Concreet:

- Reflecteren hoe de eigen identiteit en waarden het handelen kunnen beïnvloeden.
- Verkennen welke individuele en collectieve bijdragen aan oplossingen mogelijk zijn.

Passend bij leerdoelen Doe je digiding!

Vmbo module Overheid, burger & DigiD

- De leerling kan benoemen op welke manieren je als burger met de overheid kunt meedenken.
- De leerling kan uitleggen hoe je door te stemmen invloed kunt uitoefenen op de overheid.

Vmbo module Identiteit

- De leerling kan uitleggen door welke onderdelen je identiteit onder andere gevormd wordt.
- De leerling doet onderzoek naar de eigen online identiteit.
- De leerling kan onderscheid maken tussen een persoonlijke en een officiële identiteit.
- De leerling kan enkele voorbeelden noemen van een officiële identiteit.

Havo/vwo module Digitale overheid en veiligheid

- De leerling kan benoemen welke rol de (digitale) overheid in zijn leven speelt.

Havo/vwo module Verkeer en vervoer

- De leerling kan een stelling bekritisieren of verdedigen in een debat over verkeer en vervoer.